

IN MEMORIAM — DR. VIKTOR HOFFILLER UMRL

Dr. Viktor Hoffiller, upokojeni vseučiliški profesor in dolgoletni ravnatelj Arheološkega muzeja v Zagrebu, je po dolgotrajnem bolehanju umrl dne 17. januarja 1954. Kljub dolgotrajni bolezni je njegova smrt presenetila njegov ožji krog znancev in prijateljev, posebno pa muzealce in arheologe naše domovine.

Rodil se je 18. februarja 1877 v Vinkovcih, kjer so antična tla rimske Cibalae vplivala nanj, da je že v mladosti pokazal veliko zanimanje za starine svojega rojstnega kraja. Po končani gimnaziji je odšel študirat klasično arheologijo na Dunaj. Bil je učenec slavnih arheologov Bendorfa in Bormanna in je postal kmalu član Avstrijskega arheološkega inštituta na Dunaju. Kot tak je pomagal svojim profesorjem pri zbiranju napisov za CIL III v Italiji in v Bolgariji. Posebno dobro je preštudiral tudi preostali bolgarski arheološki material, ki ga je porabil pri svoji disertaciji.

Ena najboljših disertacij dunajske filozofske fakultete je gotovo njegov »Traški konjeniki«. To je bilo tudi prvo njegovo delo, ki je izšlo leta 1902 v VI. letniku N. S. Vjesnika Hrvatskog arheološkega društva u Zagrebu. Po doktoratu je nastopil službo kot kustos v Arheološko-historičnem narodnem muzeju v Zagrebu (leta 1901).

Njegov ravnatelj, prof. Brunšmid, svetovna numizmatična kapaciteta, je Hoffillerja takoj uvedel v skrivnosti numizmatične znanosti. Prvo Hoffillerjevo muzejsko delo je bilo, da je naredil inventar in uredil muzejsko zbirko grških in barbarskih novcev. Danes šteje ta zbirka čez 10.000 lepo urejenih kosov. Še kasneje je skrbel za njeno izpopolnitev, n. pr. z nabavko dragocene skupne najdbe keltskih denarjev v Samoboru. Mnogo je potoval po inozemstvu in je uvedel v muzej v Zagrebu nove tehnične pridobitve, posebno v načinu konserviranja. Kasneje je posvetil vso svojo pozornost predzgodovinski zbirki, ki jo je večinoma tudi sam uredil in inventariziral. Vodil je tudi važna izkopavanja. Tako je n. pr. raziskoval predzgodovinska grobišča na Daljski planini, v Smiljanu in v Veliki Gorici pri Zagrebu slovansko in prazgodovinsko pokopališče.

Kljub prezaposlenosti je vendar Hoffiller še vedno našel čas, da je primerno publiciral rezultate svojega znanstvenega dela v muzeju in na terenu. Sodeloval je v zagrebškem »Vjesniku« z mnogimi svojimi članki. O rimskih bronastih posodah iz Siska je Hoffiller najprej pisal v madžarskem Archaeológiai értesítő. Kasneje je to razpravo razširil in je izšla v »Vjesniku«, VII, pod naslovom »Antikne bronsane posude iz Hrvatske i Slavonije u Narodnem muzeju u Zagrebu«. Zanimivo je, da je Hoffiller najprej soglašal z Eriko Tietze, da je Robbov oltar iz cerkve sv. Katarine Donnerjevo delo (»Vjesnik«, IX). Kasneje je to popravil in je ugotovil poleg tega še več drugih Robbovih del. Ugotovil je tudi, da je Robba preživljal svoje zadnje dni v Zagrebu in je tudi tamkaj umrl (»Vjesnik« XIV). Objavil je tudi slovansko grobišče iz Velike Gorice (»Vjesnik« X).

V arheološki zbirki Narodnega muzeja v Zagrebu je bilo zelo veliko rimskega orožja iz Siska. Hoffiller je natančno preštudiral te predmete. Ogledal si je tudi druge take zbirke v tujini. Plod njegovega raziskovanja je bila »Oprema rimskog vojnika u prvo doba carstva« (»Vjesnik« XI in XII). S tem delom je postal privatni docent za klasično arheologijo na zagrebški univerzi (leta 1914). Skupno z dr. Abramičem sta izdala ob 60-letnici dona Fr. Bulića njemu posvečeni monumentalni »Zbornik«.

Ko je bil leta 1923 njegov dotedanji šef prof. Brunšmid upokojen, je Hoffiller naslednjega leta nastopil ravnateljsko mesto na muzeju in na univerzi. Hoffiller je postal tudi znanstveni sodelavec Internacionalne Unije Akademij v Brüsslu. Izdelal je dva zvezka predzgodovinske in slovanske keramike iz Hrvatske; skupno s prof. Sario pa »Antike Inschriften aus Jugoslavien«. Sam je tudi uredil zagrebški »Vjesnik« od XV. letnika

dalje. Napisal je tudi več manjših člankov v razne tuje revije. Naj omenim samo članek ob VI. internacionalnem kongresu arheologov v Berlinu leta 1939: »Prolegomena zu Ausgrabungen in Sirmium« itd. Kot profesor na vseučilišču v Zagrebu je vzgojil tudi veliko število mladih arheologov, ki so sedaj nameščeni po raznih muzejih in inštitutih. Ti in njegovi strokovni prijatelji so mu ob njegovi 60-letnici poklonili lep »Zbornik« znanstvenih razprav.

Kot človek je bil vedno zvest sin svojega naroda in je bil zaradi tega za časa NDH tudi upokojen. Svojim podrejenim je bil pravi oče in je pomagal mnogim, ki so bili v težkih materialnih razmerah. Podpiral je privatne znanstvenike in amaterje s tem, da jim je dal na razpolago bogato muzejsko knjižnico. Zagrebško numizmatično društvo, čigar častni član je bil, je imelo dolgo časa svoje prostore in svojo vzorno zbirko v arheološkem muzeju. Rad je dajal od svojih bogatih muzejskih izkušenj in iz zakladnice svojega znanja vsakomur, kdor ga je vprašal za svet. Bil je dober kolega v profesorskem zboru in najboljši učitelj svojim učencem.

Hrvaški narod in arheološko znanost je z njegovo smrtjo zadel a nadomestljiva izguba. Njegova dela pa bodo imela trajno vrednost.

Josip Klemenc